

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2512

Vragen van het lid **Lodders** (VVD) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *standpuntbepaling in het Europees parlement over een hoger toegestaan restgehalte van neonicotinoïden* (ingezonden 25 februari 2019).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 15 mei 2019). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 2003.

Vraag 1

Bent u bekend met het voorstel van de Europese Commissie om het maximaal toegestane restgehalte van bepaalde gewasbeschermingsmiddelen op producten te verhogen?¹

Antwoord 1

Ja, ik ben bekend met het voorstel. Het voorstel bevat nieuwe Maximale Residu Limieten (MRL's) voor acht actieve stoffen, waaronder één neonicotinoïde (clothianidin). Daarnaast bevat het voorstel de opname van één stof (*Metschnikowia fructicola* strain NRRL Y-27328) in een lijst met stoffen waarvoor geen MRL's nodig zijn. In vijf gevallen gaat het om de verhoging van MRL's, vanwege de toelating van het gebruik bij enkele gewassen. De MRL wordt in die gevallen, aangezien dat veilig kan, verhoogd van de waarde bij niet-gebruik (standaard gesteld op een niveau van 0,01 mg/kg) naar een waarde die bij gebruik van de stof haalbaar is bij goed landbouwkundig gebruik. In drie gevallen gaat het hierbij om MRL's ten behoeve van de eisen van het internationale handelsverkeer voor ingevoerde producten (invoertoleranties). Het voorstel voor de verhoging van de bestaande EU-MRL van 0,03 naar 0,3 mg/kg clothianidin in aardappel betreft een invoertolerantie gebaseerd op landbouwkundig gebruik van deze werkzame stof in Canada.

Vraag 2

Wat vindt u van dit voorstel van de Europese Commissie?

¹ Commission Regulation amending Annexes II, III and IV to Regulation (EC) No 396/2005 of the European Parliament and of the Council as regards maximum residue levels for clothianidin, cycloxydim, epoxiconazole, flonicamid, haloxyfop, mandestrobin, mepiquat, *Metschnikowia fructicola* strain NRRL Y-27328 and prohexadione in or on certain products (D059754/02 – 2019/2520)

Antwoord 2

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft namens Nederland ingestemd met het voorstel. Het voorstel is immers gebaseerd op (negen) in 2018 gepubliceerde risicobeoordelingen van European Food Safety Authority (EFSA), die aangeven dat de nu voorgestelde MRL's geen reden geven voor zorg voor de voedselveiligheid. De Nederlandse deskundigen kunnen zich vinden in deze conclusies van EFSA.

Vraag 3

Kunt u aangeven wanneer u voor het eerst kennis heeft genomen of kennis heeft kunnen nemen van het initiatief om te komen tot dit voorstel?

Antwoord 3

De basis van de aanpassingen ligt in ontvangen verzoeken die belanghebbenden hebben gedaan op basis van artikel 6, lid 2 van Verordening (EG) nr. 396/2005. Die verzoeken zijn op verschillende momenten in de jaren 2017 en 2018 bij de voor die stoffen aangewezen lidstaten ontvangen en in behandeling genomen. De EFSA-opinies over de evaluaties van de lidstaten zijn op verschillende momenten in 2018 gepubliceerd. Dit is het moment dat ook anderen formeel kennis hebben kunnen nemen van de aanvraag. Het Commissievoorstel op basis hiervan is tijdens de vergadering van het Permanent Comité voor de Voedselketen en Diergezondheid – pesticideresiduen (PCVD-pr) van 26 en 27 november 2018 besproken. De lidstaten hebben op 27 november 2018 unaniem met dit voorstel ingestemd.

Vraag 4

Zijn Nederlandse experts betrokken bij de voorbereiding van dit voorstel? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat is het Nederlandse standpunt geweest en hoe zijn de voorbereidende gesprekken verlopen?

Antwoord 4

De voorbereiding van het voorstel is een taak van de Europese Commissie, die zich daarbij baseert op de opinie van de EFSA. Deskundigen uit de lidstaten – anderen dan zij die werken in dienst van de Europese Commissie en de EFSA – spelen hierbij geen rol. Nationale experts – in Nederland deskundigen van het Ministerie van VWS, van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en van het College toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) – zijn wel betrokken bij de behandeling van het voorstel in het Permanent Comité voor de Voedselketen en Diergezondheid, sectie pesticideresiduen (PCVD-pr). Deze deskundigen konden zich vinden in de bevindingen van de EFSA. Het Ministerie van VWS heeft daarop geconcludeerd dat de veiligheid van de consument in het voorstel voldoende beschermd is en heeft het voorstel daarom gesteund.

Vraag 5

Klopt het dat het middel clothianidin niet toegestaan is voor gebruik in Europa? Zo ja, wat is de reden dat dit middel niet is toegestaan en wat is de reden dat een hogere residuwaarde op producten wel wordt toegestaan?

Antwoord 5

In mei 2018 is de goedkeuring van de stof clothianidin ingeperkt tot enkel toepassingen in kassen. Ik heb uw Kamer hier op 24 april 2018 over geïnformeerd (Kamerstuk 27 858, nr. 421). De aanvrager heeft daarna besloten de verlenging van de goedkeuring van deze stof niet langer te ondersteunen, waardoor deze goedkeuring per 31 januari 2019 geheel is vervallen.

Als een stof op Europees niveau niet is goedgekeurd als werkzame stof in gewasbeschermingsmiddelen, geldt in de Europese Unie dat residuen van de stof niet aantoonbaar mogen zijn in dat gewas (bij een standaardniveau van 0,01 mg/kg). Als gebruik in een derde land wél is toegelaten, heeft een belanghebbende in dat land, zoals in het voorliggende geval heeft plaatsgevonden, de mogelijkheid een hogere MRL (een zogenaamde «invoertolerantie») aan te vragen. Deze invoertolerantie wordt verleend, als uit een risicobeoordeling blijkt dat voedsel en diervoeder ook met een hogere MRL veilig is voor consumptie.

Vraag 6

Vindt u het verdedigbaar dat u landen buiten Europa in staat stelt om het middel te blijven gebruiken, waarbij een hogere residuwaarde op het product geen probleem is, terwijl dit middel voor de Nederlandse en Europese boeren verboden is en kunt u aangeven hoe u voor deze maatregel en het beoogde besluit draagvlak kan vinden bij de Nederlandse boeren?

Antwoord 6

De inperking van het gebruik van clothianidin is niet ingesteld vanwege een risico voor de volksgezondheid, maar vanwege de risico's van de stof voor het milieu, in het bijzonder de bijen. De aanvrager heeft daarna besloten de verlenging van de Europese goedkeuring van deze stof niet langer te ondersteunen, waardoor deze goedkeuring per 31 januari 2019 geheel is vervallen. De residuwetgeving betreft de mogelijke schadelijkheid voor het milieu in derde landen niet in de residubeoordeling; dit is een verantwoorde-lijkheid van het land waar het middel wordt toegepast.

Vraag 7

Klopt het dat alle lidstaten inclusief Nederland voor het verhogen van de maximale residulimiet (MRL) gestemd hebben omdat er geen gevaar is voor de volksgezondheid?

Antwoord 7

Ja. Zie ook het antwoord op vraag 3.

Vraag 8

Herinnert u zich dat u het verzoek tot tijdelijke vrijstelling van het gewasbescheringsmiddel Cruiser SB heeft afgewezen?²

Antwoord 8

Ja, ik heb uw Kamer hier op 28 januari 2019 over geïnformeerd (Kamerstuk 27 585, nr. 443).

Vraag 9

Herinnert u zich dat met het niet toestaan van een tijdelijke vrijstelling van het gewasbescheringsmiddel Cruiser SB boeren aangewezen zijn op andere en meer milieubelastende middelen (dat laatste omdat er vaker een behande-ling moet plaatsvinden)?

Antwoord 9

Ik heb eerder aan uw Kamer gemeld dat de alternatieve werkzame stoffen voor de drie ingeperkte neonicotinoïden niet per se een lager risicoprofiel hebben. De Europese Commissie is hierop in het besluitvormingsproces gewezen door enkele lidstaten – waaronder Nederland (Kamerstuk 27 858, nr. 396). De feitelijke milieubelasting is afhankelijk van de plaagdruk, de gekozen alternatieve werkzame stoffen en de hoeveelheid en frequentie van het gebruik ervan.

Vraag 10

Wat is uw argument om de Nederlandse boeren op te zadelen met beperkin-gen van een aantal gewasbescheringsmiddelen terwijl deze in de ons omringende landen wel gebruikt mogen worden en er door een onafhanke-lijke organisatie de landbouwkundige noodzaak is aangetoond (voorbeeld: suikerbietenteelt) terwijl u andere, niet-Europese landen in de gelegenheid stelt producten met een hoger residu te leveren en hoe verhoudt dit zich tot een gelijk en eerlijk speelveld?

Antwoord 10

De restricties op het gebruik van de drie neonicotinoïden zijn ingesteld wegens de risico's voor bijen. Om de bijen in Nederland te beschermen heb ik ingestemd met de Europese restricties op het gebruik van drie neonicoti-

² Verzoek tot tijdelijke vrijstelling van het gewasbescheringsmiddel Cruiser SB, 2019D03163, p. 2

noiden. Over de situaties en overwegingen van niet-EU landen kan ik geen uitspaken doen.

Bij het instemmen van Nederland met de aanpassing van de MRL van clothianidin is conform de wetgeving alleen het waarborgen van de veiligheid van de consument in overweging genomen.

Vraag 11

Als de steun van Nederland voor het betreffende voorstel is gelegen in de afspraak uit het regeerakkoord om invulling te geven aan een nationaal beleid dat erop gericht is om zo efficiënt mogelijk aan de Europese eisen te voldoen en een gelijk speelveld tussen producenten in de verschillende EU-landen vereist dat er zo min mogelijk zogeheten nationale koppen op Europese regels zijn, deelt u dan de mening dat de tijdelijke vrijstelling van Cruiser SB gerechtvaardigd zou zijn nu de Belgische bietentelers een behoorlijk voordeel hebben op de Nederlandse bietentelers? Zo nee, hoe is het gelijke speelveld geborgd nu u kennis kunt nemen van de gewasbeschermingsplannen die door veel boeren op dit moment worden besproken en opgesteld, waarbij alternatieven voor de bietenteelt worden gezocht?

Antwoord 11

Ik wil u verwijzen naar mijn brief naar uw Kamer over mijn beslissing om geen tijdelijke vrijstelling te verlenen voor het gewasbeschermingsmiddel Cruiser SB (Kamerstuk 27 585, nr. 443). Het verlenen van tijdelijke vrijstellingen is een nationale bevoegdheid en zorgt per definitie voor een ongelijk speelveld. Zo is in Duitsland recentelijk een aanvraag voor een tijdelijke vrijstelling van dit middel afgewezen.

Ik wil u daarnaast melden dat ik recent tijdelijke vrijstelling heb verleend voor een alternatief gewasbeschermingsmiddel tegen de bietenvlieg in de teelt van suikerbieten. Hiermee krijgen telers voor de korte termijn de mogelijkheid om de bietenvlieg in de teelt van suikerbieten te bestrijden. Op lange termijn moeten door innovatie op het gebied van weerbare teeltsystemen, maatregelen en laag-risicomiddelen alternatieve vormen van bescherming tegen plagen in de teelt van suikerbieten beschikbaar komen. Ik zal hier in het uitvoeringsprogramma van de «Toekomstvisie gewasbescherming 2030» verdere aandacht aan geven.

Vraag 12

Kunt u een overzicht geven van het aantal controles op residuen bij producten zoals groente, fruit en aardappelen en de geconstateerde waarden en de toegestane normen (graag een overzicht per jaar over de afgelopen vijf jaar, een uitsplitsing naar gangbare landbouw en biologische landbouw, naar chemische middelen en toegestane biologische middelen en naar de diverse productgroepen en producten in Nederland, Europa en de rest van de wereld)?

Antwoord 12

Een antwoord dat voldoet aan uw specificaties vergt een uitzonderlijk omvangrijk rapport of een verwijzing naar de elf bronnen waarin de gevraagde informatie al openbaar gemaakt is. Ik kies voor de tweede optie. Het aantal monsters dat in Nederland op residuen van gewasbeschermingsmiddelen wordt onderzocht en de resultaten daarvan, zijn opgenomen in de

rapportages van de NVWA^{3, 4, 5, 6, 7}, in totaal 62 pagina's. De geldende toegestane normen (Maximale Residu Limieten, MRL's) zijn opgenomen in Verordening 396/2005. De lijst met MRL's voor alle producten is opgenomen in bijlagen II, III en V van deze verordening. In de laatste geconsolideerde versie van de verordening⁸ is deze lijst 2801 pagina's lang; het aantal MRL's is meer dan 100.000.

EFSA brengt jaarlijks een samenvattend overzichtsrapport^{9, 10, 11, 12, 13} uit met de belangrijkste resultaten van het residuonderzoek in alle lidstaten van de EU. Deze rapportage omvat de resultaten van het onderzoek uit het gecoördineerde monitoringplan van de Europese Unie en samenvattingen van de resultaten van de nationale controleprogramma's van de lidstaten. Deze rapporten, die over de laatste vijf jaar in totaal ruim 700 pagina's beslaan, besteden eveneens aandacht aan de onderzoeksresultaten van biologische producten. Daarbij wordt ook een vergelijking gemaakt met gangbare producten. Een onderscheid of een middel met een MRL biologisch is of in de biologische teelt is toegelaten, wordt daarbij niet gemaakt; dat is immers niet relevant voor de residu-monitoring. Wat producten uit derde landen betreft: de EFSA-rapporten bevatten ook overzichten van de uitgevoerde controles van deze producten.

Het meest recente EFSA-rapport laat onder meer zien dat 96,2% van alle controles voldoet aan de EU-limieten. Het percentage overschrijdingen was 2,4% bij producten uit EU-landen (inclusief IJsland en Noorwegen) en 7,2% bij producten uit derde landen.

Van de onderzochte producten van biologische landbouw bevatte 83,1% geen meetbare residuen; 15,6% had residuen die voldeden aan de wettelijke limieten en 1,3% voldeed niet aan de wettelijke limieten.

³ NVWA 2013. Residuen van gewasbeschermingsmiddelen op groente en fruit (juli 2012 – juni 2014), zie <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/inspectieresultaten-bestrijdingsmiddelen-invoedingsmiddelen/documenten/consument/eten-drinken-roken/bestrijdingsmiddelen/publicaties/residuen-van-gewasbeschermingsmiddelen-op-groente-en-fruit-overzicht-van-uitkomsten-nvwa-inspecties-juli-2012-juni-2014>

⁴ NVWA 2014. Residuen van gewasbeschermingsmiddelen op groente en fruit (juli 2013 – juni 2015), zie <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/inspectieresultaten-bestrijdingsmiddelen-invoedingsmiddelen/documenten/consument/eten-drinken-roken/bestrijdingsmiddelen/publicaties/residuen-van-gewasbeschermingsmiddelen-op-groente-en-fruit-juli-2013-juni-2015>

⁵ NVWA 2015. Residuen van gewasbeschermingsmiddelen op groente en fruit (januari 2014 – december 2015), zie <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/inspectieresultaten-bestrijdingsmiddelen-invoedingsmiddelen/documenten/consument/eten-drinken-roken/bestrijdingsmiddelen/publicaties/voortgangsrapportage-bestrijdingsmiddelen-op-groente-en-fruit-januari-2014-december-2015>

⁶ NVWA 2016. Residuen van gewasbeschermingsmiddelen op groente en fruit (januari 2015 – december 2016), zie <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/inspectieresultaten-bestrijdingsmiddelen-invoedingsmiddelen/documenten/consument/eten-drinken-roken/bestrijdingsmiddelen/publicaties/voortgangsrapportage-residuen-bestrijdingsmiddelen-januari-2015---december-2016>

⁷ NVWA 2017. Residuen van gewasbeschermingsmiddelen op groente en fruit (januari 2016 – december 2017), zie <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/inspectieresultaten-bestrijdingsmiddelen-invoedingsmiddelen/documenten/consument/eten-drinken-roken/bestrijdingsmiddelen/publicaties/voortgangsrapportage-residuen-bestrijdingsmiddelen-januari-2016-december-2017>

⁸ Geconsolideerde versie van 26 januari 2019 van de Verordening (EG) Nr. 396/2005 van het Europees parlement en de raad van 23 februari 2005 tot vaststelling van maximumgehalten aan bestrijdingsmiddelenresiduen in of op levensmiddelen en diervoeders van plantaardige en dierlijke oorsprong en houdende wijziging van Richtlijn 91/414/EG van de Raad (Voor de EER relevante tekst) (PB L 70 van 16.3.2005, blz. 1), zie <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02005R0396-20190126&qid=1553087272428&from=NL>

⁹ EFSA 2014. The 2012 European Union report on pesticide residues in food. EFSA Journal 2014;12(12):3942, 156 pp., zie <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2014.3942>

¹⁰ EFSA 2015. The 2013 European Union report on pesticide residues in food. EFSA Journal 2015;13(3):4038, 169 pp., zie <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2015.4038>

¹¹ EFSA 2016. The 2014 European Union report on pesticide residues in food. EFSA Journal 2016;14(10):4611, 139 pp., zie <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2016.4611>

¹² EFSA 2017. The 2015 European Union report on pesticide residues in food. EFSA Journal 2017;15(4):4791, 134 pp., zie <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2016.4791>

¹³ EFSA 2018. The 2016 European Union report on pesticide residues in food. EFSA Journal 2018;16(7):5348, 139 pp., zie <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2018.5348>

Vraag 13
Wilt u de vragen een voor een beantwoorden?

Antwoord 13
Ja.